

## ÄLYKÄSTÄ KYLÄTOIMINTAA JA UUSIA KUMPPANUUKSIA

### HANKESUUNNITELMA, TIIVISTETTY

1.10.2022-31.12.2024

#### HAKIJA

Kymenlaakson Kylät ry toimii kylien eduntekijänä, kehittäjänä ja yhteistyöverkostonä. Toiminnan keskeiset tavoitteet liittyvät kylätoimijoiden osaamisen ja kylien yhteisöllisyyden lisäämiseen sekä maaseutuasumisen mahdollisuuksiin ja kyläpalveluiden kehittämiseen.

Kymenlaakson kylät ry on perustettu 1998, josta asti se on määrätietoisesti pyrkinyt verkostoitumaan ja vaikuttamaan Kymenlaakson maakunnassa. Yhdistyksen jäsenmäärä on noin 130 koostuen paikallisista kylä- ja kaupunginosayhdistyksistä, alueen kunnista ja kaupungeista sekä yksittäisistä kannattajajäsenistä.

Kymenlaakson Kylät ry on kokenut hankkeiden toteuttaja ja toteuttanut yli 20 vuoden ajan maaseudun ja sen asukkaiden hyvinvointiin ja osaamiseen tähtääviä hankkeita ja toimenpiteitä.

Yhdistyksen toiminnasta vastaa sen hallitus, joka koostuu puheenjohtajan lisäksi yhdeksästä varsinaisesta jäsenestä ja kuudesta varajäsenestä, jotka ovat valittu laajasti koko Kymenlaakson alueen kylätoimijoista.

#### KESKEISIÄ KYSYMYKSIÄ HANKKEESSA

- Seudullinen kyläneuvojan toimi on alueelle uudenlainen avaus ja toivottu yhteistyökalu. Hankkeessa testataan mikä vaikutus seudullisella kyläneuvojalla on alueen kylien ja kylätoiminnan pitkäjänteiselle ja suunnitelmalliselle kehittämiselle, ja onko osa-aikaisen kyläneuvojan tointa mahdollista jatkaa hankeajan päätyttyä. Seudullinen kyläneuvoja ja maakunnallinen kyläasiamies tukevat toinen toisiaan sekä takaavat toiminnan saavutettavuuden Kymenlaakson joka kolkassa.
- Kylä-kunta välisen vuoropuhelun lisäämiselle on tarve. Hankkeessa edistettävä Kumppanuuspöytätoiminta vahvistaa kylätoimintaa, verkottaa kylien toimijoita ja mahdollistaa kokonaisvaltaisemman kyläkehittämisen ja esimerkiksi suurempien kehittämistarpeiden kartoittamisen ja hankkeiden toteuttamisen yhdessä ideoiden. Pohjoisen Kymenlaakson kylissä on perustettu kylien neuvottelukuntia sekä aluetoiminkuntia, jotka toimivat tätä nykyä kaupungin eri toimialojen alaisuudessa. Tällaista kumppanuuspöytätoimintaa ei Etelä-Kymenlaaksossa ole.
- Tavoitteena on yhteensovittaa kylien sekä kuntien ohjelmatyötä. Tähän on löydettävä toimiva malli ja yhteistyökuvio. Esimerkiksi kyläsuunnitelmat on saatava osaksi kuntasuunnittelua ja hyvinvointialueuetyötä. Ongelmalliseksi on koettu, että esimerkiksi kuntastrategiat ja muu ohjelmatyö eivät välttämättä jalkaudu kylille asti.

- Kylät ovat pitkälti poteroituneita omiin toimiinsa. Uudenlaisia tapoja toimia voi löytyä ihan naapurikyläiltäkin, mutta verkostoitumiskanavat ja koordinoitumpi ote tähän puuttuvat. Kyläneuvojan toimenkuvaan kuuluu uudenlaisten kanavien ja kumppanuuksien luonti maaseutu-, kaupunki- ja saaristolaisalueiden yhdistysten yhteistyölle sekä yhteistyön/vertaistuen tukeminen Pohjois- ja Etelä-Kymenlaakson kylien välillä.
- Hankkeessa herätellään kyliä tulevaisuusajatteluun työpajojen ja opintoretken myötä, joista kerättyjä ideoita voidaan jatkojalostaa Älykäs kylä-toimenpiteiksi. Manner-Suomen maaseudun alkava ohjelmakausi tulee korostamaan kylien älykkyyttä, yhteistyötä ja ympäristökysymyksiä, mutta miten tätä ajattelumallia saadaan jalkautettua kylille? Miten saadaan kylät virittäytymään tulevaan ohjelmakauteen?
- Miten saadaan nuoria aktivoitua kylätoimintaan ja alueen kehittämistyöhön? Nuorten aktivointi ja mukaan saaminen järjestö- ja kylätoimintaan on haaste koko Suomessa. Hankkeessa tuodaan alueelle uusi mestari-kisälli-toimintamalli, jonka kautta nuorempaa polvea pyritään saamaan innostumaan yhteisten asioiden hoitamisesta, ja ymmärtämän kylätoiminnan merkitys yhteisölle ja koko yhteiskunnalle.
- Pilotoidaan Kyläkummi-toimintaa myös Etelä-Kymenlaaksoon, jossa toiminnan kehittämistä on toivottu. Kyläkummi on kylän tunteva henkilö, johon esimerkiksi maallemuuttaja voi olla yhteydessä saadakseen tietoa alueen palveluista, käytännöistä, ihmisistä ja alueesta ylipäättänsä.
- Miten vahvistetaan kylien roolia osana vihreää siirtymää? Miten saadaan kylät pidettyinä elinvoimaisina, miten koordinoitummin saadaan tuotua eteläisen Kymenlaakson kyliä esille. Miten lisätään kylien osallisuutta ja yhteistyömahdollisuuksia? Miten yhteistyössä kehitetään Etelä-Kymenlaakson kyliä, vahvistetaan identiteettiämme ja sen kautta vahvempaa ja houkuttelevampaa Kymenlaaksoa?

## TAVOITTEET JA TOIMENPITEITÄ NIIDEN SAAVUTTAMISEKSI

Hankkeella on kaksi ylemmän tason tavoitetta:

1. Pilotoidaan uusi kyläneuvojan toimi ja pyritään löytämään keinoja, joilla pystyttäisiin turvaamaan toiminta hankkeen päättymisen jälkeenkin. Tulevaisuudessa vuorovaikutus kylien ja kylien ja kunnan välillä on mutkatonta ja koordinoitumpaa. Osallisuus lisääntyy ja ymmärrys osapuolten tarpeista osataan huomioida kylien ja kuntien ohjelmavalmisteluissa. Tähän liittyy vahvasti myös nuorten aktivointi uudenlaisin keinoin ja uudenlaiset osallistumismahdollisuudet oman alueen kehittämistyöhön huomioiden.

2. Suunnitelmallisen ja pitkäjänteisen kehittämisen jalkauttaminen kyliin älykäs kylä- yhteistyö- ja ympäristö -kärjillä. Älykäs kylä -ajatusmallin herättely sekä uusien älykäs kylä-ideoiden kerääminen ja jalostaminen. Samalla vahvistetaan kylätoimintaa ja maaseutua osana vihreää siirtymää.

Konkreettisia toimenpiteitä tavoitteiden saavuttamiseksi

- kyläyhdistysten kontaktointi, kyläillat/työpajat, tulosten jatkojalostaminen hankeideoiksi
- kuntakohtaisten kyläfoorumien edistäminen

- kylien verkostoitumistapaamiset/laajemman alueen teemalliset kyläillat
- nuorten harjoittelu- ja työkokeilupaiikkojen kartoitus ja ”välitys” kylätasolla
- mestari-kisälli -toimintamallin testaus
- Opintoretki Älykkääseen kylään
- Kyläsuunnittelun ja kyläturvallisuussuunnittelun edistäminen Älykäs Kylä-kärjellä
- Kyläkummi -toiminnan testaus alueella

#### Laadullisia tavoitteita

- kylätoimijoiden ja eritoten nuorten osallistumismahdollisuudet ja osallisuus paranevat
- kylien ja kuntien vuoropuhelu lisääntyy
- yhteisöllisyyden ja yhteistyön lisääntyminen kyläläisten keskuudessa
- uusien kumppanuuksien syntyminen
- kylien työnantajaosaaminen lisääntyy
- suunnitelmallisempi ja laaja-alaisempi kehittäminen vahvistuu
- Kestävän kehityksen teeman esiin nosto kylän valttikorttina
- kylien tunnettuus lisääntyy, tietoisuus kylätoiminnan yhteiskunnallisesta vaikuttavuudesta lisääntyy
- samalla luodaan houkuttelevampaa maaseutukuvaa kylistä elämisen, asumisen ja yrittämisen paikkoina.

#### RESURSSIT, TYÖN SUORITUSPAIKKA JA SEURANTA

##### Resurssit:

Hankkeen alussa rekrytoidaan määräaikainen kokoaikainen projektipäällikkö. Projektipäällikön kelpoisuusvaatimuksina on vankka Etelä-Kymenlaakson aluetuntemus sekä kokemus järjestökentällä toimimisesta. Kymenlaakson Kylät ry:n toiminnanjohtajalle/vastuuhenkilölle jyvitetään hankkeesta sovittu työaika per kuukausi, joka mahdollistaa mm. taloudellisen ja toiminnallisen seurannan, maksatuksiin liittyvät tehtävät sekä tarvittaessa pienimuotoisen toimenpiteissä avustamisen.

##### Työn suorituspaikka:

Kymenlaakson Kylät ry:n toimisto sijaitsee Porukkatalolla Kouvolan keskustan kupeessa, mutta hankkeelle on välttämätöntä vuokrata työpiste läheltä ”asiakkaita” Etelä-Kymenlaakson puolelta. Mahdollisuuksien mukaan työtä voidaan tehdä myös etänä. Työhön kuuluu paljon liikkumista koko hankkeen toteutusalueella ja jonkun verran sen ulkopuolellakin.

##### Hankkeen seuranta:

Kymenlaakson Kylät ry:n hallitus ja toiminnanjohtaja seuraavat hankkeen toteutumista. Tämän lisäksi hankkeelle perustetaan projektipäällikön tueksi hanketyöryhmä, joka kokoontuu tarvittaessa.